

TELEGRAPFUL ROMANU

Telegraful ese de două ori pre septembra: Duminecă și Joia. — Prenumeratul se face în Sabiu la expediția foiește pre afară la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretul prenumeratului pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. car pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

N° 89. ANULU XIX.

Sabiul, în 7/19 Novembre 1871.

Evenimente politice.

Foia oficială aduce denumirea contelui Andrassy de ministru al caselor imperiale și al afacerilor străine și totu deodata: incredintăza și presidiul ministerial comun. Mai departe aduce foia oficială denumirea contelui Lonyay de președinte al ministerului unguresc, lo fine în un autograful special de demisiunea Maj. Se a pre contele Andrassy de postul seu de președinte al ministerului unguresc și i multimesce pentru servitiele cele pline de succese facute M. j. Sele, patriei și monarhiei; în altul interesce regele pre ministrul ung. de mai înaintea propuneră președintelui celor nou, iera pre acesta însarcină cu conducearea ministerului pentru apărarea patriei.

In tările coronei ung. în ceea ce privesc ministerul eru fi lucrurile puse totde în ordine.

Nu e asi și dincolo de Lai'a. Baronul Kellersperg nu a fostu asi de norocosu să intregește ministerul cislaitanu după cum se publicase mai înainte prin diuarie.

Din „P. N.“ aflăm ca în septamâna următoare contele Andrassy se va și adresa către regimile esterne, cu o circulară. În circulară acela va declară Andrassy, ca în privința politicei esterne nu se va face nici o schimbare și se va accentua cu deosebire necesitatea de a se sustine pacea. Referințele între Austro-Ungaria și Germania se va nusi și Andrassy sa sia cătu de intime și nu va întârziă lucru întracolo că neincrederea și recela către Russi' să se delatureze.

Din Francia audim, ca în cercurile deputaților adunarei naționale se vorbește ca bonapartistii au de cugetu a pune la votu proiectul unui plebiscit prin care să se decida formă regimului francescu. La casu ca bonapartistii voru păsi în adunare cu un proiect de felul acesta, atunci adunarea va sustine votul dela Bordeaux, prin care Napoleonidii se eschidu pentru totu-deun'ă dela trou-nulu francescu. Foi de să'a dela „Wanderer“ spune, ca regimul englesescu a lăsat cu placere notitia despre denumirea contelui Beaufort de ambasador la curtea din Londonu.

Declaratiune.

Onorate dle Redactor! În preînțitul d-tale jurnalul „Telegr. Rom.“ nr. 87 din 31 Octobre 12 Novembre a. c. amu cetu astadi în un articulo do Pest'a 5 Novembre 1871 — intre altele „... președintele dlui Macelariu arată, că dlui Racuciu i-ar fi scrisu, că elu este pentru pasivitate“.

In interesul adeverului me vedu necesitată de declară, că de cum-va în adeveru a disu Iustitatea Sea dlui Elia Macelariu susu-citatele cuvinte, apoi n'u a disu aceea, că i-amu scrisu eu cu ocasiunea retramiterii responsurilor venite dela mai multi barbati ai inteligenției române și încredintate mie spre a face unu estrasu din ele. — Rugându-te sa publici aceste sum și remânu alu dtele

Pest'a in 3/15 Novembre 1871.

stimatoru

Dr. D. Racuciu.

Alba-Iulia, 10 Nov. n. 1871.

Corespondența din Alba-Iulia primită în nr. 106 al „Federationei“, — în care corespondențele I. nepotendu mistu boldulu de rivalitate și invidia pentru înaintarea Vicariului archidiecesan la demnitatea de Archimandrit, și pentru distingerea unor barbati ai clerului cu brâne rosii, și nein-

destulindu-se cu reclamările facute în „Albin'a“ din punctul de vedere — asiă dicendu — bisericescu, ia acum dela unele notitie a jurnalului „Herm. Ztg.“ ansa de a transplantă atacurile în contră Metropolitului seu din nou și pre terenul politico-național, — ne-a indignat cu atât'a mai vertosu, cătu numai map ieri alătă-ierf naționale prin actul celu măretiu alu serbatorei jubileare a recunoscute din nou nedisputaverile merite ale acestu Nestorului naționale române, și în satira lumei ei-a declarat din nou deplin'a incredere.

Indignația nouă atacu înșinuie să marita

pâna la ingrițiosare, căndu din isvorul directo suntem informați, că insu redactorul „Federationei“ s'a exprimat înaintea mai multor'a, precum că de-si

în paralele pentru publicarea acelei corespondințe,

dara acela a venit din partea unui barbatu

protopopu neunitu din Sabiu — care sta în fruntea trebilor bisericesci aprope de Metropolitul

atacatu, prin urmare acela care da respunde pen-

tru invectivele cuprinse în acea corespondință.

Standu lucrul asi, să intrebă pre corespondințele din apropierea Metropolitului, pre puialu de

vipera crescutu și adaptostitui în sinulu ce-lă mus-

catu: de căti ani a fostu dui căndu a incinsu brâlo

rosiu, și cine i-a datu? fost'a elu mai putinu

tineru — mai meritatu, căndu a primitu brâlo

rosiu, decătu barbatii clerului acum distinsi? Este

Par. Archimandritu, coleg'a de studii a reposatului

in Dlu Dr. Gr. Pantazi pre tineru de demnitatea

acela, pre căndu coleg'a seu era sa devina Archi-

mandritu înainte de asta cu vre-o 15 ani? Fost'a

corespondințele I. căndu a incisu brâla rosiu in

vre-o treptă mai înaltă, decătu asesori Consisto-

riului archidiecesan și metropolitano, precum, suntu

Crîstea și Dr. Puscarin? Si nu pîrta la noi

pretutindenea protodiacaonii episcopesci brâne rosii mai

cu séma căndu suntu și secretari archiepiscopesci —

precum e protodiacaonul Fratesiu? Au calcatu

congresulu naționalu și sinodulu archidiecesanu le-

gea, căndu i-au alesu pre acesti'a la demnităile loru,

sîn a imputericatu pre Archiepiscopulu la denu-

mirea loru, prin urmare, căndu li-a dato si distin-

gerile esterioare, ce li compete? Unde sta în „Sta-

totul organicu“, ca distribuirea de brâne rosii e

numai unu dreptu ereditariu a Rumpf-Consistoriu-

lui dinainte de 1846, in care nu poté altul intră,

decătu care luă de nevesta vre-o nepoță a aren-

dasilor diecesan? — Hei vîpere! vîpere! multu

nu vei mai musca! Vomu caotă de aci înainte,

de a nu ve mai calca pre coda, dara — după cum

meritati — dreadreptul pre capu!

Si acum sa trecumu nîelu și pre terenul

politico-național, la care a saritu corespondințele

I. în „Federationea“, intrebândulu: Cine a ban-

crotat cu politic'a națională? acel'a, care pâna a

statu în fruntea activității naționale o a condusu

cu resultatu și cu onore, — ori voi Catilinistilor?

cari intovarasindu-ve cu clic'a jesuitica lăti dela-

taturu dela conducere, și — facăndu-ve voi pre voi

de conducator, a-ți adusu naționala la confosiunea

si ticalos'i passivităție de astadi?

Cine a bancrotat cu politic'a națională?

acel'a, care pre tempulu domnirei passivității vă-

stre și-a renduitu trebile bisericesci cu rezultate

admirabile, incepându dela inarticularea Metropoliei

in legile tîrei, pâna la înființarea și punerea in

lucrare a statutului organicu in töte ramurile lui,

— ori voi petroleasilor? cari după ce a-ți pro-

clamatu passivitatea absolută la Mercurea, fără d'a

dă naționali și directivele, ca ce are de a face și

dă acceptă in și din passivitatea văstra, și după ce

unu singuru decretu alu contelui Pechy a ajunsu

dă ve imprăscă că fain'a orbolni, o a-ți luat'o apoi

prin tîrea colduindu că apostoli ai societății specula-

țive Transilvan'a, pre care o a-ți infacișat po-

porului că instituto național, și — pentru vr

tră celealte parti ale Transilvanie și pentru
provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl.
fiera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Fentra
princ. si tieri strene pre anu 12 1/2 fl. anu 6 fl.
Inseratele se platește pentru întă' a
ora cu 7 er. simlu, pentru a dô'a ore cu
5 1/2 er. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2
er. v. a.

căte-va sfaramituri de procento, ce le a-ți bagați
in busunarui că jud'a iscariontu, a-ți venduta
paralele naționale la straini, apoi după ce — der
Mohr hat seine Schuldigkeit gethan — v'a scosu si
d'acolo pre osia afară, v'ati apucat sa faceti „Al-
bin'a“, care — pâna căndu va fi condusa numai de
„hipotecele“ văstre, aneyoia va ajunge d'a fi aceea,
ce aru trebui sa fie, pentru ca poporul să satu-
ralu de „hipotecele“ acelora, cari si-au căscigat
atât'a creditu la Transilvan'a, in cătu i vine acru
de voi si de cel 90 cr., cel capeta castigo la
suta.

In fine te intrebă dle corespondinte cu — sau
fără — brau rosu, cine a bancrotat cu politic'a
naționale: Metropolitul Siaguna, care si acum de
curendu că totu-dun'a s'a declarato, ca in cau'a
naționale nu va face nici unu pasu fără voi si
imputernicirea națională, — ori voi stărlanilor
naționali? cari in ultim'a văstra miscare — imbold-
ita din partea activistilor (pentru ca voi că tie-
granul din drumu nu voroviti cu lumea) nu a-ți
vrut că intelligentă sa fie provocata d'a tienea prin
tote locurile consultării despre ulterioara tienuta,
după cum v'a comisă conferintă din Sabiu, ci
abusând de ne'ncrederea primita la promisiunea
data ca veti intra pre terenul activu, pre acei in-
dividi, cari vi-au placutu, mai alesu cari vi s'au
parutu, ca voru sprințini parerile văstre separatiste,
si — după ce acesti'a, afară de unul din cetea
văstre, care s'a declarato pentru comitetul vostru din
Mercuria, si altul care s'a declarato pentru ame-
nare, toti cei-lalți s'au declarato pentru activitate,
si o majoritatea precompanioră pentru transpunerea
cauzelor naționale in mân'a comitetului permanentu din
an. 1861—63, voi a-ți desprețuit parerea ma-
rităției, si — fără a fi competenti la altu-ceva de
cătona constată majoritatea parerilor intrate, si a
depus cau'a in mân'a comitetului național, că
adeveratul, o a-ți depusu in mân'a comitetului vostru
dela Mercuria, care nici nu mai esista și de esista
respânditul si pitulatu prin tufe, nu a fostu, nu e,
si nu va fi nici odată alu națională, va sa dica v'ati
batutu iera jocu de națione.

Hei lupilor in pele de óia! a venit tempulu
sa ve demascam, si tempulu nu e departe, căndu
naționala cunoscendu-ve in adeveratulu vosiru pern,
ve va holai că pre lupii, a căroru hipoteca a fostu
numai pelea de óia.

Diet'a Ungariei.
În sfîrșit a casei reprezentan-

țiilor și în 9 Nov.

Dlu Dr. Aless. Mocioni ia cuventulu și dice:
On. casa la Acu cam o septamâna, amu adre-
satu o interpellare dlu ministru presiedinte, la
carea pâna acum n'amp capetatu respusu. In ur-
m'a sajmelor ce se colpărtă și despre a căroru te-
meiu astadi nu ne mai potem indoi, trebuie sa
renunciam la speranța de a ave norocire, ca sa
mai vedem pre dlu ministru presiedinte in acela-
sala. De aceea me simtu indemnătu a luă cuven-
tulu in acesta cau. Nu potu sa sciu, cari au
fostu motivele dlui ministru presiedinte, de n'a res-
pusu la intrebarea mea. Se poate ca din acestu
punctu de vedere, din care a manecat d-sea, ace-
lea sa fie intemeiate. Eu nu voiu esamina (s'a-
dimu!) efectul răcerii sele. Acele două cestiuni,
in privința căroru amu cutediatu a interpellă pre
dlui ministru presiedinte, interesădă adencu o mare
parte a locuitorilor din tîrea; deslegarea loru e
de cea mai decidiotoră inflacintă pentru organisarea
si desvoltarea ca statu a patriei noastre. Tacerea
dlui ministru presiedinte la tota intențierea nu va
potē molcomi nelinisea, ci numai o va mari. Dara
despre tote acestea nu voiu sa vorbescu, me mar-
ginescu numai la laturea formală a lucrului.

Cându me adresediu unui ministru cu o interpellare, (Săndianu!) me folosescu de unu dreptu al meu că reprezentante și tienu că, nici unu ministru nu păta trece cu vederea interpellarea adresata lui, fără a viola unu dintr-o cele mai cardinale drepturi a parlamentului, a legislativei, (aprobații din stângă) căci déca responsulu ce este să sa de la interpellare, se face dependinte dela voia ministrului presiedinte, insosi dreptulu de a interpellă este ilusoriu. (Strigări din stângă: adeverat!)

Asceptu și speru ca în casu déca dlu ministru-presiedinte să rău mai infacișă odată în această sala, elu mi va responde. Mi-ară paré fără reu, déca măsi vedé inselatu în incredere ce am pusu în sentiulu constitutiunalu alu dsele. (Aprobări.)

Rescriptul imperatului la adresa dielei boeme.

Pre cum s'a anuncisò prin scirile electrice, rescriptul imperatescu către diet'a boema s'a cettu inca in siedint'a de Sâmbăta. Testulu acestui rescript este urmatoriu:

Cătra diet'a regatului nostru Boem'a!

Cu rescriptul nostru dela 12 Septembrie, anula curinto, amu provocatu diet'a regatului nostru Boem'a că în spiritul moderatiunei și alu impacatiunei sa desbata și reguleze relatiunile de statu ale regatului nostru Boem'a conformu recerintielor presente. Cu adresa plina de devotamentu dela 10 l. c., diet'a ni-a presentat rezultatul desbatelor sele, si noi nu ignorâmu nesunt'i a dielei, de a corespunde din punctul seu de manecare, dorintielor nostru.

Cu tōte acestea inse treboie sa accentuāmu, ca legile, relative la desbaterea afacerilor comune și la relatiunile reciproce dintre ambele părți ale monarhiei, create cu consentientulu corporiloru legislative ale acestor părți, adeca cu consentientulu senatului imperialu și alu dietei unguresci, si proveydute cu sanctiunea nostra, — au deplina potere de dreptu pentru intrăg'a monarchia și se potu străformă numai pre calea areata prin acesta invoiare, să se potu reinoi, déca stipulatiunile s'a incheiatu pre unu tempu anumit. Si fiindu ca, mai departe referintele legale de statu ale regatelor și tierilor noastre nemagiare s'a regulat prin legile fundamentale de statu create de noi, acestea se voru poté străformă numai cu consentientulu ambelor camere senatului imperial.

Provocu decidi diele, că prim tramiterea reprezentantilor sei în senatulu imperialu sa conlucră la oper'a cea mare a impacatiunei și sa deo-dă despre sentimintele sele fraticesi pentru tōte poporele imperiului, dovăda despre considerarea respectuoasă a fia-cărei pretensiuni de dreptu și despre respectarea patriotică a recerintielor neapărate ale monarhiei noastre.

Asceptu cu atâtu mai sigur, că diet'a va corespunde provocării noastre, cu cătu greu' a responsabilitate înaintea monarhiei și a concetatiilor loru trebuie să ajunga odată pre aceia, cari prin retragerea loru aru zadarnic' oper'a impacatiunei generale, carea numai prin conlucrare tuturor' va poté sa ajunga la unu rezultat binecuvantat și durabilu.

Cu acést'a tramitemu dielei salutarea nostra cesaro-regescă.

Datu la Viena, 30 Octobre 1871.

Franciscu Iosifu, m. p.

Holzg ethan, m. p.

Revista diuaristică.

Se scrie dela Sant-Petersburg:

D. Coumany, insarcinatulu de afaceri alu Russiei pre lângă Pôrta, a avut o intrevadere cu Ser-ver-Pasi'a, ministrul de externe, în privint'a caletoriei la Livadi'a a principelui Milau. Explicaționea diplomatului rusu a parutu ca satisface pre deplinu pre Server-Pasi'a. D. de Kally consulele generale alu Ungariei la Belgradu, nu va fi totu atâtu de satisfacuto. Elu a declarat u înfluint'a ungara în Serbi'a de multu s'a ajunsu la apogeulu seu și e nevoie de o intielegere pentru ce principatul 'si schimba politică.

Ungari'a si-a perduu totu prestigiul ei în Serbi'a mai cu séma de căndu principale Cargoroviici a fostu declarat u inocente de tribunalele ungarie si de căndu contele Andrassy n'a intentat

procesu in contra acusatorilor "Zastav'a" din Novi Sad, cari acusau pre primulu ministru ungurescu ca a avutu si densulu unu rol la omorul principelui Michael. Totu ceea ce "Zastav'a" au disutatnei in contra dlu Andrassy pare a fi fundat, evenemintele celu potientu ne facu a presupune acést'a, si, in strainitate, acesta acusare dobandesce incredere.

Déca patriotii serbi credu ca caletori'a in Cri-meira a principelui Milau are că motivu o criza care se prepara in Oriente, nita ca situatiunea actuală a Europei e forte propice unei asemenea politice. E incontastabile ca cestiuinea Oriintelui se apropia putien de solutiunea sea prin raporturile amicali ce s'a stabilitu intre Muntenegru si Serbi'a; dara Romani'a si Greci'a totu suntu de parte d'a susținé pre cele dintâi.

Ara trebuu dara sa intielegemu ca politica, cu care s'a unitu diuarinu "Vidovdan", devine mai perseveranta, mai sincera si mai serioza de cănd aru trebuu sa sia in acelu momentu, si atunci dara numai atunci, vomu poté spera o solutiune satisfătore.

Spre a ajunge la acestu scopu, e nevoie cătote partitele sa-si uite neintielegérile si sa se tienă cu lealitate de mâna, spre a merge in acordu in contra magiarilor, aceste sentinele inaintate ale Asiei. Acestu popor odată respinsu in limitele-i naturali, atentiu se poté întorce in contra turclor, alti asiatici cari suntu mai facilis de căndu.

Dela reuniuinea sodalilor români,

Dominic'a Irecuta s'a vorbitu despre tierile: Austri'a de susu si de josu, Boem'a, Moravi'a si Silesia si despre cele latte tieri cisiliane, respective despre industria loru.

Sabbiu, 4 Novembre st. v. 1871.

Domnule redactoru! Cu referintia la articululu din nr. 83 alu acestei foi datatu din Sabiu in diu'a S. Ap. Tom'a sunteli rogati a publica urmatorele:

Corespondint'a aceea, menita fiindu a susținé intre altele "dignitatea" și vatemata a sinodului alegatoriu si a salvă cele mai scumpe tesauere pre lume — onorea si reputatiunea" — scriitoriu ei, dupa unu preludiu scurtu si sapiente, pre care 'lu marcheza "nimic'a nu e mai greu decât a se cunoce pre sine insusi", face unu saltu caracteristicu omilor precipitati si fără logica, si varsa — conformu destinatiunei articolului de a susținé dignitatea etc. — dupa aceea deodata focu de mania contr'a unui membru (recte pseudo membru) alu sinodului tract. Mercurei, pre care 'lu crede de scriitoriu corespondintiei "De sub verfulu lui Petru", (nr. 78 alu "T. R.") si apoi apropiendu-se cu pasi rapedi — cu o falca in ceriu si cu un'a pre pamantu — de pre acestu pseudomembra, nepotendu-lu inghitti, 'lu da celu putienu pre fatia, cu numele, atribuindu-i epitete (mi se pare ca aru si ierasi "parlamentarie"), despre care potem dice ca suntu demne de "belesca" si de rangulu scriitorului loru — — ; dupa aceste, venindu la problem'a ce si-a propus, combate pre largu cele referate, despre sinodulu a'egatoriu, din nr. 78, prin aceea ca, cu pulienă exceptiune, insusi marturisesc esenția celor referate in acestu numeru, căndu si prin imputări ordinari, asiediate sporadice in articolu; arata pre unele locuri necunoscint'a de expresioni din coresp. nrului 78; comentéza si înfrumseteza cele vorbite fără comentariu său cu comentariu tacutu in sinodulu din M. etc.

Tōte acestea me indémna la expressiunea: Iéra Iud'a celu fără de lege n'a vrutu sa intieléga!

Trebuiu sa apelediu la indulgint'a lectorilor, folosindu-me de cuvinte care reprezinta două dintre cele mai amarnice slabiciuni: egoismul și reintinta — de care insa forte multi individi, scilicet, patimescu si cari produc in societatea omenescă cele mai triste si dăunăciose urmări. — Fiindu adeca subsemnatulu de fatia la sinodulu din 23 Sept. si urmandu cu cea mai mare atentie derurgerea siedintiei, nu se poate retineea de a nu intreni si constata — fatia cu intentiona steagă a dlu E. Macelariu, expresa in coresp. din nr. 83, de a amagi prin unu jocu de cuvinte pre publica despre cele petrecute in sinodulu alegatoriu din Mercurea si a discredită pre doi dintre aspiranti cu deosebire pre unulu, cu invingiri copila-

resci, din cauza ca, dupa cum transpare din coresp. dnu se, e suspicionea a si său scriitorulu său informatorulu scriitorului coresp. "de sub verfulu lui Petru" — in interesul adverului starea cea adverata a lucrului, care e cuprinsa in articululu condamnatu de dlu E. M. si pre care si densulu, dupa cum amu disu, o marturisesc insusi, numai mai figurata, dupa calapodulu domniei sele si cu deosebirea ca, in locu de a se tiené de obiectu, extravagéza, da in laturi la stâng'a si la drept'a fără socotela si ca prin aceea produce in coresp. sea o confusione analoga cu cea in care se astă sinodulu dela Mercurea. Dara că sa nu cadu si eu in aceasi erore si confusione, sa me tien de obiectu si sa aretu ca dlu E. M., aprinsu de o mania, ce săptana a suria, n'a datu publicului o "oglinda fidela despre cele intemperate" acolo si n'a combatutu pre "de sub v. lui P." si prin urmare n'a sustinutu "dignitatea si salvatu tesurele" ci numai s'a blamatu de nou, intarindu cele comunicate in "de sub" si intretiesandu iaea printre ele si nisice escrescatori ale suriei, imprumutate din scenele de bosuria ale lui Shakespeare său — fiindu ca pre aceste nu credu ca le-a cettu — dela nescari-va precu-petie. —

Punctulu celu dintâi din "de sub verfulu" de care se acatia dnu M. e celu cu privintia la lipsa unei lezi a alegendorului protop. De sub verfulu" dice intre altele: dnu E. M. propune ca sinodulu sa-si exprime dorint'a a se remuneră protop. cu o leza de 600 fl. in susu etc. I. Macelariu si I. Bolog'a spriginescu propunerea, cu deosebirea cestu din urma motiveza "plastică" propunerea etc. Pagin'a 333, colona 1. alinea 2 pâna la 19 din coresp. dnu E. M. contine in esentia totu aceea-si; o mica diferintă intre ambe ca dnu M. afirma ca aru si indigitat si o modalitate si ca amintesce despre manifestari vii de placere. D. E. M. insusi a disu acolo ca nu voiesce a arata vre-o modalitate, căci acést'a nu e agend'a acestui sinodu; despre manifestari de placere n'a fostu nici vorba in totu decursulu siedintiei, afara de căndu s'a publicat u rezultatulu votarei, atunci adeca pronunciându-se numele candidatului "Predoviciu" dnu E. M. stându in usi'a salonului si-a manifestat u placere a singuru singurel strigându: "sa traiasca" si căndu dnu comisariu si-a finit u coventarea de incheiere. — Vorbesce mai departe dnu E. M. in coresp. in tonu indoit: "rogu pre publicu sa judece déca propunerea e "plastică" etc., de unde se vede ca nu cunoce intlesulu coventului "plasticu" căci "uti doce" pasajul respectivu — a la dnu a sea — densulu crede ca "de sub v." aru si voită a dice cino scie ce reu, pre căndu dupa cum se scie a "motivă ceva plastică" e lucru prea laudavu căci însemnă a documenta ceva pâna la evidentia, asiă in cătu numai unu omu fără semtiuri nu s'aru putea convinge, însemnă dupa limbă populară nemtiasca "handgreiflich"; va sa dică in "de sub v." nu se vorbesce despre propunere plastică ci despre motivare plastică a propunerei, care motivare si lui "de sub v." i-a placutu sătore. S'a combatutu acést'a propunere din mai multe părți, care lucre cu dureri e l'amur observat; aci întrăba dnu a sea de ce nu m'amur radicatu sa vorbescu in contra si totu densulu respunde ca nu m'amur radicatu sa vorbescu căci nu sum in stare sa-mi cascu gură etc.; eu i reflectedu ca: de ore ce sum de convingere ca imbunatatirea stării clerului nostru e o necesitate imperativa, nu m'asuu si sculatu sa o combatu chiaru căndu asiu fi avutu dreptulu a me radică; căci o combatere a unei atari propunerii aru si in contra convingerei mele. Recapitolare: Pasajulu: alinea 2—19 spune ce s'a spusu in "de sub v.", pasajulu alinea 19—41 suntu premise fără conclusioni, constructiunei false, confuse, sarituri, afirmari nedovedite, imputări si injurături ordinari si e a gărate fără de totu temeiulu, voiu a dice ca dnu E. M. a fostu confusu căndu le-a serisu, ierasi "uli docel" apriatu pasajulu resp. (Va urmă.)

Legea comunale.

(Articolu de lege XVIII. din anul 1871 despre regularea comunelor, sanctionat in 7 Iuliu 1871, promulgat in amendoue camerele Ungariei in 10 Iuliu 1871.)

(Urmare.)

CAPU VII. Despre responsabilitatea primariei reprezentantilor.

§ 88. Fia-care membru singuratecă alu pri-

moriei este delorin ieu desdaunare deplina pentru totă daunele, care le-a cauzat pre nedreptu și în modu necompetentu în funcțiune, sia prin saptă, sia prin omisă, în adinsu (co precogitate) său din negrigintia culpabilă, statului, municipiului, comunei și singuraticilor, déca nu s'a potutu delatură daună prin unu remediu juridicu normalu.

Casurile de dauna apartin la sfer'a de activitate a judecătoriei competente după regulamentulu de procedura civilă și se judeca după principiile dreptului privat civilu.

Portatorii de procesu obstinati (cerbicosi) se potu pedepsí la pedepsa in bani dilatabila pâna la 500 fl. in folosul fondului seracilor din comună, ier' la spesele procesuale suntu a se condamnă.

§ 89. Déca primariulu a procesu la ordinu mai inaltu și intielesulu acelui'a, actiunile de desdaunare voru trebus a se urdi in contr'a acelor'a, cari au ordonatu sapt'a ilegală.

Acel membri ai corporatiunei representative comunale, cari au ordonatu sapt'a ilegală, facia de celu damnificatul suntu respundietori solidarmente, ier' intre sine suntu obligati la desdaunare in modu egalu.

§ 90. Déca demnificatul n'a capetatu indestulire din caus'a neaverei primariului, său déca nu se pote eruă, ca cari au votat pentru decisionea vatamatoră: daun'a necoperita, pre lângă rezerva-re dreptului de regresu, o rebonifica cass'a comunale.

Inse daun'a causata prin oficialii manipulatori de bani, după acesti'a in lini'a prima o suportéza acei'a, cari suntu detori in sensulu statutului comunau a supraveghia administrarea baniloru, si au negrigitul implinirea detorintei loru.

§ 91. Pentru execu-tarea ordinatiunilor relative la administratiunea publică de statu :

in comune mici și mari e respundietoriu in prim'a linia primariulu (judele), si notariulu communalu, ier' in cetăti cu magistratu regulatu primariulu cetătiei (polgármester).

Suprefectulu in ceea ce privese comunele tie-natoria de notariatulu cercualu — tramite ordinatiunile sele notariului cercualu, care acele le duce la indeplinire impreuna său in contielegere cu primariulu comunei respective.

In privint'a primariei in acele afaceri interne, in cari comun'a intre marginile legei dispune de sine, corporatiunea representative exercéza dreptulu supraveghierei și alu controlarei.

§ 92. In contr'a primariului are locu actiunea fiscală, déca :

a) calca, său 'si implinesce cu nepasare detorint'a prescrisa in lega si statute, său
b) duce la indeplinire decisiune si statotu inca neaprobatu pre facia său prin tacere, său alteratu de jurisdictione, respective de guvern, care inainte de incuviintare mai inalta nu se pote execu-tă.

§ 93. Actiunea fiscală o previne cercetarea. Cercetarea in sfer'a afacerilor interne proprie comunei o ordina corporatiunea representative :

in sfer'a execu-tiunei ordinatiunilor legei si ale municipieloru, relative la administrationea publică de statu si municipale si in casurile enumera-te la § 91 punctulu b);

in comune mici și mari suprefectulu,

in cetăti cu magistratu regulatu pentru prima-

riulu cetătiei vice-comitele, iera pentru ceia-lalti

functionari primariulu cetătiei.

Suprefectulu, primariulu cetătiei, respective vice-comitele insciintéza numai decâtua corporatiunea representative despre ordonarea cercetărei.

§ 94. Cercetarea ordonata prin corporatiunea representative o duce comisiunea investigatória a corporatiunei representative, iera cea ordonata prin suprefectu, primariulu cetătiei, respective vice-comitele, o duce incredintatulu suprefectului, primariulu cetătiei, respective alu vice-comitelui.

§ 94. Celu ce a ordonatu cercetarea, totu-dată pote si suspendă dela oficiu pre functionariu respectivu.

Déca in urm'a cercetărei nu se ordina actiune fiscală: functionariulu suspendatul 'si reocupa indata oficiulu.

In casu de urdarea actiunei fiscale loculu functionariului suspendatul pâna la decurgerea actiunei fiscale, se imple prin substitutiune (§ 85).

§ 95. In casuri ce nu suferă amenare vice-

comitele, respective suprefectulu, neasteptându substitutiunea, executéza prin organele proprie ordinatiunea neesecutata pre spesele primariului respectivu, in casulu neaverei acestui'a, pre spesele comunei, dara cu crutiarea possibila a acestui'a.

§ 96. Actiunea finala, conformu resultatului cercetărei, o ordona corporatiunea representativa, respective suprefectulu său vice-comitele si o pune in cursu procurorul său incredintatulu comunei, respective fiscalulu municipiului.

§ 97. Judecătoriulu actiunei fiscale e tribunalu regescu de prim'a instantia competente pentru comuna, sentint'a se pote apela graduatim.

§ 98. Primariulu si functionariulu astfelu vi-novatul se pote pedepsí cu reprobare (infringere), său cu pedepsa in bani dilatabila pâna la 500 fl., său după gradatiunea delictului si cu perderea oficiului.

§ 99. In urm'a saptelor criminali cercetarea se efectue conformu normelor procedurei penale.

Déca cu ocazie cercetărei ordonate in intielesulu §-lui 92 s'aru invederă, ca nu subverséza uno delictu de pedepsit in calea actiunei fiscale, ci o faptă criminală; actele de cercetare suntu de a se transpunе la acusatoriulu publicu.

§ 100. In casu de procedere criminala functionariulu totu-déun'a trebuie suspendatu dela oficiu.

§ 101. Sentint'a adusa in procesulu criminalu e de a se comunică indata cu vice-comitele si cu corporatiunea representative a comunei concernante.

Functiunariulu convinsu de sapt'a criminală 'si perde oficiulu, si loculu lui e de a se implé indata prin alegere regularia. (Va urmă.)

Delegatiunea societății academice rom.

Premiul Evangelu Zapp'a.

Fiindu ca intâia publica-tiune de concursu pentru lucrarea celei mai bune sintactice române nu a datu nici unu rezultat, de aceea, conformu decisionei societății luata in siedint'a din 9 Augustu 1871, pentru aceeași lucrare se republică concursulu cu program'a si conditiunile urmatore :

I. Program'a.

Partea sintactica a gramaticei limbei române va cuprinde :

1. O introducere generale, in care se voru stabili, prin exemple trase atâtă din limb'a propria, cătu si din alte limbi in legatura de cununia cu a nostra, si mai alesu din limbile clasice ce voru defini si explică principiile formatiunei cuvintelor atâtă prin sufise său derivatione in intielesulu mai strinsu, cătu si prin precise său compoziție;

b). O parte specială, care va avea de obiectu formatiunea prin afise a cuvintelor limbii românesci si care se va intinde :

3. Manuscritele voru fi scrise in modu legibile, de mâna străină, paginate si legale in fasciculu. Pre pagin'a intâia voru purtă o devisa in veri-ce limba, scrisa de asemenea cu mâna străină. Aceeași devisa se va scrie si pre unu plicu sigilatul cu sigilu săra initialele autorului, in care plicu se va astă inchișu numele concurrentului.

4. Manuscritele se voru cercetă si judeca de sectiunea filologica, care va propune societății academice, in siedint'a plenaria, premirea acelor din operate cari voru satisface programei.

Manuscritele respinse se voru pastră in ar-chiv'a societăției pâna ce se voru reclamă de au-torii loru, ale căror'a nume remainu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

5. Premiul destinat pentru lucrarea care va atinge perfectiunea va fi de 400 galbeni; suntu insa destinate inca două premii, unul de 200 galbeni si altul de 100 galbeni, in favorea acelor concurrenti cari s'aru apropiă de perfectiunea ceruta. Presedinte, A. Treb Lăuriianu, Secretar generalu, I. C. Massimiu.

Delegatiunea societății academice rom.

Premiul Evangelu Zapp'a.

Conformu decisiunei societăției academice române din siedint'a dela 13 Septembrie 1871, pentru cea mai buna lucrare asupr'a formatiunei cuvintelor in limb'a română prin derivatiune si compoziție, se publica concursulu cu program'a si conditiunile urmatore :

Tratatul va coprind :

a). O parte generale, in care, cu exemple luate si din alte limbi in legatura de cununia cu a nostra, si mai alesu din limbile clasice ce voru definii si explică principiile formatiunei cuvintelor atâtă prin sufise său derivatione in intielesulu mai strinsu, cătu si prin precise său compoziție;

b). O parte specială, care va avea de obiectu formatiunea prin afise a cuvintelor limbii românesci si care se va intinde :

1. Asupr'a formatiunei cuvintelor prin sufise său derivationi, cum : mor-ariu (din mōr'a), fer-iare (din feru), strimt-are (din strimtu), carn-osu (din carne), vac-uita (din vaca), parent-escu (din parente), etc.

Pentru fia-care sufise se va stabili prin numerose exemple : a) la ce genu de cuvinte se afige; b) déca are o singura forma său mai multe; c) care este intielesulu celu mai generale alu lui; d) cari suntu inseparabile accidentali ce mai pote luă; e) in casurile in cari intielesulu unui sufise pare a se atinge cu intielesulu unui său mai multu altă sufise, care e diferint'a ce le destinge; f) cari din sufise suntu romanice, cari nu; iera la acelea cari, de si romanice, paru, prin transformările fonetice ce au potutu luă in limb'a nostra, a se depara de corespondentele loru in cete-lalte limbi române, sa se determine cu probe indestul latore acelle transformări; g) in fine alătu in re-spectul formei, cătu si alu intielesului se voro compară sufisele românesci cu cele corespondente din limb'a latina si din alte limbi sorori.

2. Asupr'a formatiunei cuvintelor cu prefixe sau compoziții, cum ap-punere, op-punere, des-punere, com-punere, ne-sfintia, io-famu, etc.

Pentru fia-care sufise, si pururea in compara-tiune cu limb'a latina si alte sorori, se va stabili prin numerose exemple : a) la ce genu de cuvinte se pune; b) ce transformări fonetice sufere; c) care e intielesulu lui generale; d) cari suntu inseparabile speciali si derivate ce mai pote luă; e) care e in fine diferint'a de intielesu a unui sufiscu, intru cătu pare ca se atinge cu intielesulu altui sufiscu.

3. Asupr'a formatiunei cuvintelor prin compoziție a 2 cuvinte, cari exprima fia-care in conceptu bine definitu, cum : cod-albu, batu-jocura, perde-véra, bine-cuventare, lucé-feru, casca-gura, etc. . . cautându a se stabili, prin compara-tiune cu latin'a si alte limbi sorori pâna la ce gradul limb'o nostra e susceptibile de asemenei compoziții si cari anume suntu legile si tipii acestor formatiuni.

II. Conditiunile concursulu suntu :

1. Marimea opului are sa fia celu patru de 20 côte tiparite in octavu mare cu litere garmondu.

2. Terminulu pâna cându manuscritele concurtentilor au sa fia tramise societății este 15/27 Iuliu 1873.

II. Conditiunile.

1. Marimea operatului va fi aproxi-mativu intre 15—20 côte de tipariu, formatu octavu ordinaru cu litere garmondu.

2. Terminul concursului, când manuscrisele au sa vina în cancelaria societății academice, este 30 iulie 1864.

Cele venite mai târziu nu se voru luă în considerație.

3. Manuscrisele se cere să fie scrise curat, legibile și de mână strina, bine legate în fascicule și paginate.

4. În fruntea manuscrisului va fi scrisă o deviză sau motto în veri-ce limba și totu de mână strina.

5. Pre lângă manuscris se va alatura și o scrisoare inchisa în plicu, sigilata cu sigiliu fără inițialele autorului, adresata către societatea academică și portându pre adresă din afară devisă manuscrisului scrisă iera-si de mână strina, iera în intru numele autorului.

6. Manuscrisele se voru cenzură și judecă prin secțiunea filologică, care va propune societății academice, în sedința plenaria, premiarea aceluia dintre operatele venite care va merită premiu destinat pentru această lucrare.

7. Manuscrisele nepremiate se voru pastră în archivele societății pâna ce se voru reclamă de autorii loru, ale căror nume remanu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

8. Premiul desigur pentru această lucrare, din procentele fondului Evangelu Zapp'a, este de lei noi 1500.

Președinte, A. Treb. Laurianu.

Secretari generalu, I. C. Massim.

Varietăți.

** (Congresul federalist în Prag'a.) Diuariile cehe, vorbindu despre activitatea de mai înainte a noului primu-ministro din Cislaitan'a, conchidu, că ministeriglo lui Kellersperg este analog cu decembrismulu, și de aceea ele insira totu-odata midilócele, cari au federalistii de ale intrebuită facia cu unu asemenea guvern. Nu e vorb'a numai de a suferi loviturile, dice organulu cehiloru vecchi „Pokrok“; acést'a este usioru, caci nocovalm'a (ambosulu) este de feru bunu; trebuie inse sdrobitu ciocanulu, și spre acést'a se recere; că întréga partit'a federalista sa fie solidaria in actune și sa se supuna unei parole comune. Spres acestu scopu aru trebuí dara că toti capii partitei federaliste sa se intrunescă la o consultare in Prag'a, unde este statiunea principale a federalismului, și atunci voru avé ocasiune a se convinge, că viitorul Austriei este alu federalismului. „Narodni Listy“ dice, cu privire la Kellersperg, urmatòriile: Ni se spune, că cavalerul Kellersperg aru fi fostu acel'a care in 1859 a dusu dechiarationea resbelului la Turinu. Numirea sea de ministru aru insemnă deci că și Boemiei i s'a dechiarat resbelu. Noi garantâmu inse, că in Boem'a inca se voru astă Solferino și Magenta.

(Reuniunea slaveno-politică „Slovenija“ din Laibach) a tenuu in 1. Novembre o adunare extraordinaria, la carea au participat vre-o 300 de cetăieni. Acesta adunare a acceptat cu unanimitate și cu aplause entuziasme urmatorele rezoluții: 1. „Reuniunea „Slovenija“ esprime ministeriul Hohenwart deplina incredere și totu-odata aproba și consente cu acțiunea de impacatiune a acestui ministeriu; 2. Reuniunea saluta articlii fundamentali, decretati de diet'a boema, că unică baza de impacatiune cu totu națiunile; 3. Deputatii din Carniolia suntu provocati, că in totu cestiunile sa procedă solidaru cu cei-lalți federalisti.“ — Acést'a este o manifestație, care bucurosu o amu vedé intemplându-se și pre la noi, firesce, dupa alu nostru calapodo.

Feder.

** (Aflam din diuariile anglase,) ca curiose monstre de harthia din fabrici japonese s'au depusu de curendu la museoul South-Kensington din Londonu; aceste specimene voru fi strinse și expediate prin Foreing-Office de ingrijitorii consulilor anglesi la Canagavia, la Nangasaki și la Osaka, precum și la Yeddo prin siriele Harry Parkes. Manufactur'a și materia de prim'a calitate a harthiei suntu espluatate in provinciile din intru. Acesta harthia s'a introdusu in Iaponia de 1250 de ani; mai înainte se importă de la Corea și se facea din matasa acoperita cu unu stratu de inu,

care s'au în usu pâna la 282. Industria dețoresce inventiunea acestei harthii unui fiu de Mikado, domitorul atunci și care, după ce avu cunoștinția de procederea fabricațiunei, introduse in Iaponia harthii de dudu pre care o respondă spre semeneare într'unu modu considerabile in tota tierra. Cinci ani suntu de ajunsu pentru dezvoltarea arborelului și tactoarele efectuate suntu intrebuitate la fabricarea harthiei. Dezvoltarea arborelului este subiectul influențelor climatice. Astfelui, o seceta mare in tempul verei, precum și ploi violinti, suntu vatematice. In provinci'a Kinsin, că și in cele-lalte părți ale Iaponiei, harthia se face asemenea din scorti'a arborelui numit u kaji, care se cultiva in același felu că și plant'a producătoare de ceaiu, că și dululu. Se radica in genere la o înaltime de 6 pâna la 8 picioare. Arborelul 'si da fructul prea-care törma. Se despăia atunci de scortia, care se transforma pre cămpu in harthia. Arborelul kaji se menține cu rîchită, și consulul anglesu Annesby, care au trăsări din elu o monstra transformata in harthia, la Horsing-Office, exprime parerea ca arborelul se poate cultivă forte bine in Anglia, mai cu séma déca va fi plantat in unu teren u mediu. Dêca aceasta opinione este fundată, nu se vede nici unu motivu pentru ce nu se facu încercări de asemenea cultura, care va dă două rezultate forte avantajoase: economia pretiului materiei de prim'a calitate, și mai multa soliditate in harthia astfelui fabricata pentru a nu mai avea sbarcătare. Chartia se mai face inca, in Iaponia, din scorti'a unui altu arbore numit u Mitsumata, care se cultiva mai cu abundantia in provinci'a Kinsin: pre acestu felu de harthia sa se imprime harthia monetale din tierra. Si alti arburei suntu asemenea cultivati in Iaponia pentru același scopu. Digramele trăsării in Anglia de consuli, observa diuariul „le Glob“ suntu marturi ale miraculoasei ingeniosități și strădanie cu care s'au descoperit fabricarea harthiei-scortia in Iaponia. Lemnele tari și grele suntu reduse in materie mol, care se transforma in urma in soi de harthia care se poate asemenea intrebuită spre a face vestimente și totu felu de obiecte de impodobire, și totu astea cu inlesuire extrema, dura dupa obiceiurile grosiere ale tierei. Dar' considerându, adaugă aceluia-si diuariu, tempul și munca ce se consacră acestei manufacture, este usioru de intielesu că introducerea masinelor moderne aru aduce o revoluție întréga in acesta ramura importantă a industriei Iaponese, s'ar face probabil unu elementu avantajiosu de comerciu cu cele-lalte tieri — „Romanul.“

Concursu.

Pentru statiunea invetitorășca dela Apoldu de susu se scrie concursu pâna la 20 Novembre a. c.

Emolumentele suntu 120 fl. v. a. quartiru liberu, și lemne de incalditu pentru scola și invetitoriu.

Apoldu de susu 5 Noemvrie 1871.

Comitetul parochialu

1—3 din Apoldu-mare.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Camardinesci cu Fili'a Boiulu de josu in protopresiteratulu Iliei, statatoré din 450 familii, se scrie concursu pâna la 14 Novembre 1871, in care d'va fi și alegerea de parochu.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiale cu două incaperi — camara și siu — și grădin'a casei de 1325 orgii quadrati parte aratore, parte fanatie.

2. Venitulu stolare indatinatu, și dela tota famili'a cete 3 ferdele cucuruzu cu ciocani.

Doritorii de a ocupă acesta statiune, au să asternă concursele loru instruite in sensulu „Statutului organicu“ la scaunulu protopopescu in Ilia pâna in terminulu prescriptu, Ilia 19 Octomvre 1871.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Ioane Orbonasius, protopopu.

(2—3)

Concurenții la acestu stipendiu, au de a-si tramite la subsemnatul comitetu, pâna la terminulu susu indigitat, concursele loru, provediute cu atestate de botezul și de paupertate, cum și cu testimoniu scol. pre Sem. II anulu scol. 1870/1 *).

Sabiu in 8 Novembre 1871 c. n.

Comitetul Asociatiunei transilvane.

(3—3)

*) Cele-lalte diuarie române inca suntu rogate a fiu in colonele sele notitia despre acestu congresu.

Concursu.

Pentru ocugarea statiunei invetitorășci la scola gr. or. din Siesuri protopopiatulu Zarandului se deschide concursu pâna in 15 Dec. a. c. Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu: Salariu anualu de 200 fl. v. a., 4 stângini de lemne și quartiru liberu.

Doritorii de a avea acestu postu au de adresă suplicele loru la subsemnatul in Bradu.

Bradu, 1 Novembre 1871.

In contielegere cu comitetul parochialu.

Nicolau I. Mihaltianu,

(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiuni invetitorășci la scola centrală Orestiōra de susu lângă care suntu alaturate comunele Orestiōra de josu cu filia sea Buciumu, Ludesci cu filia sea Costesci — se deschide concursu pâna la 15 Novembre 1871.

Emolumentele suntu:

1. 300 fl. v. a. in rate platit;
2. quartiru liberu — și lemnele debuinciose.

Doritorii de a ocupă acestea statiuni suntu avisati — a-si asterne cererile loru in sensulu „Statutului organicu“ aratandu ca suntu de religiunea gr. or., au absolvat 4 clase gimnasiale, cursul clericale și pedagogicu in institutulu nostru archidiaconal.

Orestia 26 Octobre 1871.

In intielegere cu comitelele parochiale.

Nicolau Popoviciu,

(4—3) protop. gr. or. alu Orestiei.

Ad. nr. 160 ex 1871.

Citatiume edictale.

Elisabet'a Miklosiu alias Magyar carea de mai multu tempu a păresit cu necredintia pre legiuțulu ei sociu Avraamu Schiopu, ambii de religiunea ort. orient. din Merchiasia, nescindu-se loculu ubicatiunei sele, — se cîtează prin acést'a, că, in terminu de unu anu de dile dela datu escrierei acestui edictu, sa se infacisiedie la subscrișulu scaunu ppescu, caci la din contra, și in absența densei se va pertractă și decide — pre bas'a S.S. canonele ale bisericiei noastre ort. res — procesulu divortiale inca minutu asupra-i de barbatulu ei.

Cati'a 16 Septembre 1871.

Scaunulu ppescu gr. orient. alu Cohalmului, ca foru matrimoniale.

Nicolau D. Mircea,

1—3 Adm. prot.

Edictu.

Ioann'a nasc. Flórea din Tilisc'a, sub datul de astazi au incaminat la forul matrimoniale subscrissu procesu divortiale asupra barbatului ei Vasiliu Iug'a totu din Tilisc'a scaun. Salisceu. Deçi fiindu ca numitulu barbatu absentăza din loculu nascerei sele și din patria de siepte ani și nu se scie loculu aflarei lui, acelasi se indatoréza prin acést'a, că in terminu de unu annu sa se infatisize inaintea acestui foru matrimoniale, pentru ca la din contra, și fără de elu se voru otari cele de lego prescrise.

Sabiu, Octobre 1871, alu foru matrimoniale.

Forul matrimoniale gr. res, alu tract.

(2—3) protop. alu Sabiuoj, I.

Burs'a de Vien'a.

Din 6/18 Novembre 1871.

Metalicele 5% 57 90 Act. de crediț. 305 50
Imprumut. nat. 5% 67 45 Argintulu 116 90
Actiile de banca 811 Galbinulu 5 50